

Gdańsk, dn. 8 kwietnia 2022 r.

Sz. P. Marlena Małąg

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

ul. Nowogrodzka 1/3/5

00-513 Warszawa

PETYCJA

Wykonując prawo nadane przez art. 63 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483), na podstawie art. 2 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 października 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny i Polityki Społecznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 416), przekładam, w interesie publicznym, niniejszą petycję w sprawie **zmiany przepisów art. 61 ust. 1 pkt 2 oraz art. 61 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.), polegającej na rozszerzeniu kręgu osób obowiązanych do wnoszenia opłaty za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej, poprzez dodanie do ww. przepisów także wyrazów: "rodzeństwa".**

Jednocześnie na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, oświadczam, że **nie wyrażam zgody** na ujawnienie moich danych osobowych na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Uzasadnienie

Niniejsza petycja składana jest w interesie publicznym w związku z wątpliwościami, co do konstytucyjności przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w zakresie dotyczącym kręgu osób zobowiązanych do wnoszenia opłaty z tytułu pobytu członka rodziny w domu pomocy społecznej.

Zgodnie z obowiązującą treścią art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka;
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi;
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej – przy czym osoby i gmina, określone w pkt 2 i 3, nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Jednocześnie zgodnie z obowiązującą treścią art. 61 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- 1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi – zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:
 - a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium,
 - b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej – w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocyp społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.

W tym miejscu należy zwrócić przede wszystkim uwagę w szczególności na postanowienia zawarte w art. 61 ust. 1 pkt 2 oraz art. 61 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w związku z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. Poz. 1359), dalej „k.r.o“, w zakresie obowiązku alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 128 k.r.o. obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) **obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo.**

Nie trudno zauważyć, że w tym zakresie rysuje się wyraźna dysproporcja pomiędzy kręgiem osób zobowiązanych do świadczeń alimentacyjnych przewidzianych przez przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńskiego oraz kręgiem osób zobowiązanych do wnoszenia opłaty z tytułu pobytu członka rodziny w domu pomocy społecznej, wynikających z przepisów ustawy o pomocy społecznej.

Charakter opłaty wnoszonej w tytułu pobytu członka rodziny w domu pomocy społecznej jest zbliżony do obowiązku alimentacyjnego. W związku z powyższym wykluczenie rodzeństwa z kręgu osób zobowiązanych do wnoszenia wskazanej opłaty, na mocy ustawy o pomocy społecznej, jest także wątpliwe z punktu widzenia konstytucyjności przepisów art. 61 ust. 1 pkt 2 oraz art. 61 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w związku z konstytucyjną zasadą sprawiedliwości społecznej, określoną w art. 2 Konstytucji RP oraz zasadą równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji, określoną w art. 32 Konstytucji RP.

W praktyce stosowania przepisów ustawy o pomocy społecznej, w zakresie ustalania opłaty z tytułu pobytu członka rodziny w domu pomocy społecznej, gminy jako jednostki do których zadań własnych należą sprawy z zakresu pomocy społecznej, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym, zmuszone są do ustalania opłaty uzupełniającej w stosunku do kręgu osób określonych przez przepisy art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej. Niejednokrotnie krąg osób zobowiązanych w danej sprawie do wnoszenia opłaty uzupełniającej z tytułu pobytu członka rodziny w domu pomocy społecznej jest bardzo wąski, m.in. z powodu przytoczonego wyżej powodu wykluczenia z kręgu osób zobowiązanych innych bliskich krewnych np. rodzeństwa.

Wielokrotnie zobowiązanym do ponoszenia opłat z tytułu pobytu członka rodziny w domu pomocy społecznej na mocy przepisów ustawy o pomocy społecznej jest tylko jeden członek rodziny, pomimo, że osoba przebywająca w domu pomocy społecznej, posiada jeszcze innych bliskich krewnych, którzy na gruncie przepisów K.r.o., byliby zobowiązanym w zakresie

obowiązku alimentacyjnego, *vide*: rodzeństwo.

Osobną kwestią są wysokości opłat z tytułu pobytu członka rodziny w konkretnym domu pomocy społecznej, które wielokrotnie w znacznym stopniu przekraczają możliwości finansowe mieszkańców oraz ich krewnych zobowiązanych do wnoszenia opłaty uzupełniającej. Gminy ograniczone przepisami ustawowymi nie są zobligowane do poszukiwania dalszych krewnych mogących pokrywać koszty pobytu członka rodziny w domu pomocy społecznej, np. rodzeństwa.

Abstrahując od powyższego, organy gmin, zajmujące się pomocą społeczną, gospodarują posiadanymi środkami finansowymi w sposób nieudolny, borykają się z problemami finansowymi, a wydatki na pomoc społeczną, w tym finansowanie domów pomocy społecznej na mocy art. 61 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, stanowią znaczne obciążenia dla budżetów gminnych.

Wnoszący petycję wskazuje w tym miejscu na istotny interes publiczny związany z koniecznością nowelizacji wskazanych przepisów ustawy o pomocy społecznej, z punktu widzenia finansów publicznych.

Podsumowując, krąg osób zobowiązanych do odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej, przewidziany przez ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jest mocno ograniczony i nie pozostaje w korelacji z przywołanymi wyżej przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, co należy traktować jako wyraźny postulat *de lege ferenda*, gdyż właściwie rozumienie konstytucyjnych zasad sprawiedliwości społecznej oraz równości wobec prawa, powinno uwzględniać jak najszerszy krąg osób odpowiedzialnych.

Jednocześnie pozostawienie w mocy kwestionowanych przepisów art. 61 ust. 1 pkt 2 oraz art. 61 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w aktualnym brzmieniu, rodzi poważne wątpliwości, co do naruszenia konstytucyjnego zakazu dyskryminacji w życiu społecznym, w związku z wykluczeniem rodzeństwa jako osób zobowiązanych do odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej.

W świetle powyższego wnoszący petycję zwraca się z postulatem zmiany przepisów prawa w zakresie art. 61 ust. 1 pkt 2 oraz art. 61 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, gdyż obecne ich brzmienie pozostawia wątpliwości względem konstytucyjnego prawa do równego traktowania oraz zakazu dyskryminacji w życiu społecznym, przy jednoczesnym braku poszanowania konstytucyjnej zasady równości społecznej. Jednocześnie wnoszący petycję wskazuje na niespójność przepisów ustawy o pomocy społecznej z przepisami Kodeksu rodzinnego

i opiekuńczego.

Mając na względzie powyższe, art. 61 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien otrzymać brzmienie następujące:

"Art. 61. 1. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka;

2) małżonek, **rodzeństwo**, zstępni przed wstępnymi;

3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej – przy czym osoby i gmina, określone w pkt 2 i 3, nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

2. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;

2) małżonek, **rodzeństwo**, zstępni przed wstępnymi – zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:

a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium,

b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;

3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej –w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocypolecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.“

Mając na uwadze powyższe zwracam się o z wnioskiem o podjęcie zmian legislacyjnych we wskazanym zakresie.